

# Sprawozdanie

z działalności Polskiego Towarzystwa Geologicznego  
w roku administracyjnym 1934/5.

---

W roku sprawozdawczym Pol. Tow. Geol. wydało X. tom Rocznika. Wydanie tego tomu zostało umożliwione dzięki przychylnemu stanowisku Funduszu Kultury Narodowej. Stan finansowy Towarzystwa uległ w roku ubiegłym pewnej poprawie. Stało się to dzięki zasiłkom Min. W. R. i O. P. oraz Min. Przemysłu i Handlu. Wskutek tego pozycja długów Towarzystwa uległa znacznemu zmniejszeniu.

Krakowski ośrodek Towarzystwa odbył następujące posiedzenia naukowe:

1) 25. XI. 1934. Inż. Dr. L. K o w a l s k i: Nowe zdjęcia z pd.-wsch. części Zagłębia Węglowego. Cz. I. Ruchy tektoniczne najmłodsze.

2) 2. XII. 1934. Mgr. K. G u z i k: Serja regłowa na zachód od doliny Kościeliskiej.

3) 9. XII. 1934. Dr. M. K l i m a s z e w s k i: Dyluwjum doliny Dunajca między Pieninami a ujściem.

4) 27. I. 1935. Inż. A. B o l e w s k i: O złożu siarki w Posądku.

5) 17. II. 1935. Mgr. K. G u z i k: Badania w okolicy Worochochy.

Sprawozdanie z Konferencji Dyluwjalnej (wd. protokołu dr. M. Klimaszewskiego). Dnia 18-go grudnia 1934 r. odbyła się w Krakowie konferencja w sprawie plejstocenu, zorganizowana przez Pol. Tow. Geologiczne.

Prof. Wł. S z a f e r zapoznał uczestników ze stratygrafią okresu dyluwjalnego na podstawie florystycznej. W bardzo jasnym referacie scharakteryzował pod względem florystycznym 4 okresy glacialne i 3 interglacialne oraz okres podyluwjalny. Na podstawie obecnego stanu badań można już wy-

dzielić pewne zespoły roślin, charakterystyczne dla danych okresów glacialnych i interglacialnych.

Nowem jest wyróżnienie przez Prof. Szafera u schyłku epoki lodowej jeszcze jednego, ostatniego zlodowacenia Vilnien, oddzielonego od okresu Varsovien II. interglacjałem względnie interstadjałem (nie jest to jeszcze rozstrzygnięte) Lituanien. Następnie omówił utwory jeziorne ze szczątkami roślin, stwierdzone w Roztoce koło Jasła i związał je z glacjałem Varsovien II.

Doc. B. Ś w i d e r s k i przedstawił wyniki badań nad zlodowaceniem dorzecza górnego Prutu i Bystrzycy. Stwierdził tu istnienie dwóch zlodowaceń, odpowiadających na płn. zlodowac. Cracovien i Varsovien I., w okresie zaś Varsovien II. w karach zalegały tylko pola firnowe. Duże znaczenie mają tutaj wyniki pracy Kozija nad torfowiskiem pod Howerlą.

Dr. M. K l i m a s z e w s k i przedstawił wyniki swych badań nad utworami dyluwjalnymi w dolinie Dunajca od Piecin po ujście. Nawiązując do pracy B. Halickiego, obejmującej płn. stoki Tatr wraz z Podhalem prześledził utwory, związane przez H. z poszczególnymi (3) zlodowaczeniami tatrzańskimi w całej dolinie Dunajca, w dolnej zaś części dorzecza skartował utwory glacyj. płn. W wyniku dochodzi do synchronizacji I. zlodow. tatr. ze zlodowaceniem Cracovien i przypuszcza równoczesność następnych dwóch zlodowaceń tatr. ze zlodowaczeniami północnymi. W czasie regresji lądolodu Cracovien stwierdza dwa okresy stagnacji, którym towarzyszyły spływy wód systemu Dunajca ku wsch., w sąsiednie dorzecza.

Doc. M. K s i ą ż k i e w i c z otrzymał podobne wyniki, opracowując obszar wododzielny między Wisłą a Olzą. I tu miały miejsce w czasie regresji zlodow. Cracovien 2 okresy postoju i związane z temi spływy wód górnej Wisły — ale na zach., w dorzecze Olzy.

W dyskusji nad temi referatami zabierali głos Prof.: Nowak, Smoleński, Szafer i Ludwik Sawicki.

Prof. J. N o w a k dzieli Polskę w okresie dyl. na 3 terytoria: 1) obszar kriobałtycki, 2) kriokarpacki i 3) anemoklastyczny (Podole). Podkreśla ważność stref kontaktowych oraz przesuwanie się tych obszarów w różnych epokach glacialnych. Omawiając utwory anemoklastyczne stwierdza, że les-

sy są do dzisiaj mało zbadane, a nawet istnieją wątpliwości w ich oznaczaniu. W związku z tem przedstawia metodę mechanicznego badania lessów, podaną przez Quiringa.

Prof. J. S m o l e ń s k i wyróżnia w Karpatach w okresie dyluwj. cztery typy dolin: 1) Doliny tamowane przez lądolód przy ujściu (np. San), 2) tamowane przy ujściu i zlodowacone w górn. biegu (Dunajec), 3) niezlodowacone ani przy źródłach ani przy ujściu (Stryj) i 4) zlodowacone tylko przy źródłach (Prut). W każdym z tych typów występowały odmienne zjawiska w okresie dyluwjalnym.

Popołudniu odczytano referat nadesłany przez dr. B. H a l i c k i e g o p. t.: „O zasięgu zlodowacenia Bałtyckiego w Polsce“, a następnie dr. L u d w i k S a w i c k i przedstawił swój podział okresu dyluwjalnego.

Wyróżnił siedm zlodowaceń: 3 zlod. w okresie Cracov., 2 zlodowac. w okresie Varsovien I. i 2 zlodowacenia w okresie Varsovien II. Podział okresu podyluwj. przyjmuje za Sernanderem. Omawia tu fazy tworzenia się wydm, stosunek lessów do zlodowaceń (zlodowac. 3, 4, 5 i 6 mają swe odpowiedniki w lessach), wreszcie stosunki prehistoryczne.

Wywody te obudziły pewne zastrzeżenia (Szafer, Nowak, Piech): ilość moren nie może dowodzić ilości samodzielnych zlodowaceń (oscylacje), brak śladów istnienia 1-go zlodowacenia (dolne Cracovien), podział Sernandera został już zarzucony.

W zakończeniu Prof. J. N o w a k wysuwa szereg problemów ogólnych, które należałoby przygotować na Zjazd Asocjacji Czwartorzędowej. Tyczą one rozmieszczenia facyj interglacjalnych i periglacjalnych, opracowania facyj mieszanych, dawnych spływów rzecznych, indeksów moren., stosunku dyluwjum do okresów pre- i podyluwjalnego, lessów, flory dyluwj. (co zostało już zrobione) i fauny (prawie zupełnie nieopracowanej) wkońcu nawiązania wyników naszych badań do badań w sąsiednich krajach.

Doroczne Walne Zebranie Towarzystwa odbyto w czasie Zjazdu Towarzystwa w Grudziądzu. Otwierając Walne Zebranie prezes prof. J. Nowak wezwał zebranych do uczczenia pamięci ś. p. M a r s z a ł k a P o l s k i J ó z e f a P i ł s u d s k i e g o przez powstanie i trzechminutową ciszę. Następnie prezes przedstawił działalność Towarzystwa, podkre-

ślając rozwój wydawnictw Towarzystwa, co zostało umożliwia-  
wione przez poprawę stanu finansów Towarzystwa. Prezes  
z uznaniem podniósł, że poprawę tę zawdzięcza Towarzystwo  
staraniom skarbnika T-wa, dr. Ciszewskiej. Z kolei złożyli  
swe sprawozdania skarbnik i sekretarz, a dr. Br. Kokoszyń-  
ska przedstawiła działalność Od. Lwowskiego. Następnie pre-  
zes imieniem całego Zarządu oświadczył, że Zarząd Główny  
Pol. Tow. Geol. w wyniku treści pisma otrzymanego od Od-  
działu Warszawskiego, a podpisanego przez 14 członków tego  
Oddziału, zgłasza swe ustąpienie. Walne Zebranie po usta-  
pieniu Zarządu Głównego wybrało na przewodniczącego  
Walnego Zebrania prof. S. Pawłowskiego i pod jego przewo-  
dnictwem kontynuowało obrady. Walne Zebranie uchwaliło  
prosić ustępujący Zarząd o pozostanie, wyrażając mu zaufa-  
nie i uznanie za działalność dla rozwoju Towarzystwa. Skoro  
Zarząd zgodził się na pozostanie, przystąpiono do dalszych  
obrad. Postanowiono w zimie zwołać Konferencję Czwarto-  
rzędową dla omówienia wzięcia udziału w zjeździe Między-  
narodowej Assocjacji Czwartorzędowej. Dla przygotowania  
tego udziału postanowiono zwrócić się do wszystkich Oddzia-  
łów i ośrodków Towarzystwa o utworzenie w nich Komisyj  
dla spraw czwartorzędu. Następnie Walne Zebranie dało  
wyraz przekonaniu, że na Politechnice Lwowskiej przywróce-  
nie katedry geologii uważa za pilną potrzebę. Odpowiednią  
rezolucję uchwalono jednogłośnie, polecając ją przesłać do  
Min. W. R. i O. P. i Rektoratu Politechniki Lwowskiej.

Następny Zjazd postanowiono odbyć wzdłuż Dniestru  
na Podolu.

W zakończeniu Walnego Zebrania przewodniczący wy-  
raził wdzięczność prof. S. Pawłowskiemu za zorganizowanie  
Zjazdu Towarzystwa na Pomorzu.

W związku ze śmiercią P i e r w s z e g o M a r s z a ł k a  
P o l s k i J ó z e f a P i ł s u d s k i e g o Pol. Tow. Geol-  
ogiczne otrzymało kondolencje od Geologist's Association  
w Londynie i od Deutsche Geologische Gesellschaft. List tego  
Towarzystwa i odpowiedź naszego Towarzystwa zamieszcza-  
my poniżej:

„Den anliegenden Schriftwechsel können wir nicht ab-  
gehen lassen, ohne unseren Kollegen in Polen unsere aufrich-  
tigste Teilnahme an dem Hinscheiden ihres hochverehrten  
Marschalls Piłsudski und dem schweren Verlust, den das ge-

samte Polnische Volk dadurch betroffen hat, auszusprechen. Der Verstorbene gehörte auch nach unserer Überzeugung zu den bedeutendsten Persönlichkeiten Europas der Nachkriegszeit. Das polnische und das deutsche Volk wird ihm immer zu grösstem Dank verpflichtet sein, dass er zielbewusst freundschaftliche Beziehungen zwischen beiden Völkern angebahnt und gefestigt hat, die sich hoffentlich in Zukunft immer enger gestalten werden.

Mit dem Ausdruck unseres tiefstgefühlten Beileids  
Deutsche Geologische Gesellschaft  
(—) *R. Bärtling.*

An die  
Deutsche Geologische Gesellschaft

B e r l i n.

Tiefgerührt durch den Ausdruck Ihres Beileids wegen unserem schweren Verlust, nehmen wir uns die Freiheit Ihnen dafür herzlich zu danken. Es ist dies auch unser inniger Wunsch, dass die freundschaftlichen Beziehungen zu deren Anbahnung unser grosser Verstorbener so wesentlich beigetragen hat, ewig fort dauern.

Mit dem Ausdruck ganz vortrefflicher Hochachtung  
(—) *J. Nowak.*

---

### **Zjazd Polskiego Towarzystwa Geologicznego na Pomorzu.**

Tegoroczny Zjazd Towarzystwa odbył się na Pomorzu w dniach 9—11 czerwca 1935. Organizacja naukowa i techniczna Zjazdu pozostawała w rękach prof. S t. P a w ł o w s k i e g o i D r. R. G a l o n a. Wycieczka Zjazdowa pod ich przewodnictwem wyruszyła z Gdyni na Hel, po zwiedzeniu którego i objaśnieniu jego genezy przez prof. Pawłowskiego, udano się do Chłapowa, celem zwiedzenia miocenu z florą, a następnie przylądka Rozewskiego i budujących go utworów morenowych i fluwjoglacjalnych. Następnie przez Karwie i Wejherowo powrócono do Gdyni. Następnego dnia zwiedzono okolicę Kartuz, brzeg zlodowacenia koło Wieżycy i przez Kościerzynę i Starogard udano się do Gniewa. Trzeciego dnia wycieczka zjazdowa zwiedziła odcinek doliny Wisły między Gniewem a Grudziądem, studjując moreny, fluwjoglacjał, ily warwowe i terasy jej brzegów.

---

## **Sprawozdanie roczne Oddziału Lwowskiego Polskiego Towarzystwa Geologicznego za rok 1934/5.**

W roku 1934/35 odbyło się 9 posiedzeń naukowych. Wygłoszono 13 referatów, a mianowicie:

1. Dnia 7. XII. 1934. Dr. S t. W e i g n e r: Geologja Syrii (wrażenia z wycieczki geologicznej).

2. Dnia 24. I. 1935. Dr. J. S y n i e w s k a: O t. zw. glebach strukturalnych. — Dr. S t. W e i g n e r: O nowym aparacie do mierzenia porowatości skał.

3. Dnia 7. II. 1935. Dr. Z. P a z d r o: Z geologii okolic Hryniawy. — Dr. J. W d o w i a r z: Z badań geologicznych w okolicy Uścieryk nad Czeremoszem.

4. Dnia 21. II. 1935. Dr. Z. M i t e r a: Podstawy naukowe poszukiwawczych metod geofizycznych.

5. Dnia 7. III. 1935. S t. W d o w i a r z: O kilku problemach z geologii Karpat Rumuńskich.

6. Dnia 28. III. 1935. Dr. H. T e i s s e y r e: O pracy A. Heima: „Bergstürze und Menschenleben“.

7. Dnia 9. V. 1935. Prof. M. K a m i e ń s k i: O andezytach Karpat Marmaroskich. — S t. W d o w i a r z: O geologii wschodniego Podkarpacia w Rumunji.

8. Dnia 16. V. 1935. Prof. J. T o k a r s k i: Ze studjów nad lessem podolskim. — Prof. M. K a m i e ń s k i: Kilka uwag o bentonitach w Polsce. — Dr. S t. B i s k u p s k i: Analiza fosforytów kulmowych z gór Świętokrzyskich.

9. Dnia 6. VI. 1935. Prof. C. H e i l a n d: Die angewandte Geophysik in Amerika.

Dnia 6 czerwca 1935 r. na Walnem Zgromadzeniu naszego Oddziału na wniosek Komisji Rewizyjnej udzielono absolutorjum ustępującemu Zarządowi. Następnie odbyły się wybory nowego Zarządu Oddziału Lwowskiego. Na rok 1935/36 i 1936/37 zostali wybrani do Zarządu: prof. W. Rogala jako prezes Oddziału, Dr. Stanisław Weigner jako Członek Zarządu i Dr. Bronisława Kokoszyńska jako sekretarka i skarbniczka. W skład Komisji Rewizyjnej weszli: Dr. Zdzisław Pazdro, Prof. Marjan Kamieński.

Oddział Lwowski P. T. G. zorganizował w dniach 28-go czerwca do 1 lipca 1934 r. wycieczki zjazdowe Polskiego Towarzystwa Geologicznego we wschodnie Karpaty w pasmo Czarnohory i okolice Jaremcza i Delatyna. Wycieczki nau-

kowe prowadzili: Doc. B. Ś w i d e r s k i, Dr. B. B u j a l s k i i Dr. H. T e i s s e y r e. Stronę techniczną Zjazdu objął Dr. Z. P a z d r o.

Udział w Zjeździe wzięło 27 osób. Na Zjazd przygotowano drukowane przewodniki, oraz mapy terenów, przez które prowadziła trasa wycieczkowa.

Oddział Lwowski liczy obecnie 34 członków.

S p r a w o z d a n i e k a s o w e z a r o k 1934/35.

Saldo z dnia 14 czerwca 1934 r.	224,00 zł.
Wpłacone przez Uczestników na Zjazd Twa G.	1587,00 „
Wkładki Członków	237,50 „
	<hr/>
Razem przychodu	2048,50 zł.
Na koszty Zjazdu T. G. w Karpatach	1756,90 zł.
Koszty administracyjne	36,85 „
	<hr/>
Razem rozchodu	1793,75 zł.
Przychód	2048,50 zł.
Rozchód	1793,75 „
	<hr/>
Saldo na dzień 6 czerwca 1935 r.	254,75 zł.

**SPRAWOZDANIE KASOWE**  
za rok administracyjny 1934/35.

*Dochody:*

Pozostałość z r. admin. 1933/34	5,95 zł.
Zasiłek funduszu Kultury Narodowej na druk prac o Czywczynie	3002,00 „
Zasiłek Funduszu Kult. Nar. na druk pr. Mięcz. Mioc. cz. II.	3000,00 „
Zasiłek Fund. Kult. Nar. na druk X. t. Rocznika	1500,00 „
Zasiłek Min. W. R. i O. P. na druk IX. t. Rocznika	1000,00 „
Zasiłek Min. Przem. i Handlu	5000,00 „
Ze sprzedaży wydawnictw P. T. G. i „Tektoniki Polski“	209,10 „
Wkładki członków Towarzystwa	580,00 „
Od Dr. Pazdry na odbitki pracy	15,00 „
	<hr/>
	14312,05 zł.

*Rozchody:*

Książnicy Atlas za druk mapy	1017,00	zł.
Drukarni Orbis za druk pracy: Mięcz. Mioc. cz. II	2370,00	„
Druk. Orbis za druk Rocznika i na pokrycie długu	9041,60	„
Druk. Akropol za druk tablic do pr.: Mięcz. Mioc.	630,00	„
Druk. Wł. Anczyca na pokrycie długu za zeszyt. 2 t. VIII	550,00	„
Za tłumaczenie pracy o Czywczynie	200,00	„
Wkładka do Ligi Ochr. Przyr.	19,50	„
Wkładka do Międzyn. Assocjacji Czwartorzęd.	12,00	„
Wydatki sekretarjatu	203,40	„
Wydatki na kursora	80,00	„
Wydatki manipulacyjne w P. K. O.	4,20	„
	<hr/>	
	14127,70	zł.

*Z e s t a w i e n i e:*

Dochód	14312,05	zł.
Rozchód	14127,70	„
	<hr/>	
Pozostałość	184,35	zł.

W kasie skarbnika	7,85	zł.
Na koncie w P. K. O.	176,50	„

**Długi P. T. G.:**

Dług w druk. Orbis	1448,66	zł.
Dług w druk. Anczyca	262,00	„
	<hr/>	
	1710,66	zł.

Kraków, 2 czerwca 1935.

**Skarbnik:**

*Dr. K. Skoczylas-Ciszewska* m. p.

Komisja Rewizyjna przegłębła powyższe zestawienie i stwierdziła zgodność poszczególnych pozycji z kwitami.

Kraków, 7 czerwca 1935.

*Doc. Dr. E. Passendorfer* m. p.

*Dr. J. Premik* m. p.

---